

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

שיחות מוסר והדרכה בפרשת השבוע
מיוסדות על שיעוריו, ספריו, וכתבי תלמידיו

פרשת קדושים תשפ"ב

להתדמות אל בוראנו

מהדורת כנסת ישראל

לזכות רפואה שלימה

חיה מלכה בת בת-שבע

בתוך שאר חולי ישראל

פרנס השבוע

חשוב מאוד!

אנחנו זקוקים להנצחות ולתורמים בהוראת קבע כדי להמשיך
את הדפסת והפצת החוברות.

אחרת לא תהיה לנו אפשרות להמשיך!

להנצחות: 076-599-4020

לזכות מרדכי וטובה ארמן

ולעילוי נשמת

חיים שלמה בן דוב בער

אלעזר מנחם בן אברהם שמואל

גיטל בת מנחם מנדל

אלטע דבורה בת אשר

ניתן להשיג את החוברת בחינם:

		ירושלים	
052-760-2289.....	גבעה B	054-844-7327.....	קרית היובל
	ערים אחרות	052-266-9937.....	קרית משה
054-853-5670.....	אלעד	02-650-2327.....	רוממה-המ"ג
054-662-2428.....	אשקלון		רחוב אהליאב 21/32 (בתוך התיבת דואר)
052-716-9528.....	אופקים		רחביה
08-864-6516.....	אשדוד	02-586-0088.....	רמות
03-570-3134.....	בני ברק	058-718-5065.....	רמת אשכול
055-674-8959.....	בני ברק (ר"ע וחזון איש)	050-412-7721.....	רמת שלמה
058-323-6584.....	בני ברק (קרית הרצוג)		בית שמש
054-851-9014.....	ברנפולד	055-677-8301.....	קריה
058-322-0251.....	גבעת זאב	053-232-1710.....	רמב"ש א'
02-534-2467.....	טלסטון	052-767-4151.....	רמב"ש ג'1
052-447-4126.....	מודיעין	054-842-7664.....	רמב"ש ג'2
054-844-1570.....	נתיבות	052-763-4167.....	רמב"ש ד'
08-974-3086.....	קרית ספר	052-710-9132.....	רמת אברהם
052-760-6491.....	רכסים		ביתר עילית
		058-324-5544.....	גבעה A

לבירורים והנצחות : 076-599-4020

או לקבלת החוברת במייל: ey@torasavigdor.org

אנו זקוקים מאוד לתרומות. נבקש מאוד מכל מי שנהנה מהחוברת כל שבוע

שייתרום לפחות סך 10 ש"ח לחודש

הנצחת מדור שו"ת - 200 ש"ח

הנצחת "ביאורים על סדר התפילה" - 250 ש"ח

הנצחת חצי פרשה - 750 ש"ח

פרנס השבוע (יותר משלושת אלפים חוברות!) - 1500 ש"ח

להוספת חוברות באזורכם, נא להוסיף בקשה ולציין אזור המבוקש

ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס

או בנדירים פון: 03-763-0585

קרן מס' 2985

OR AT [TORASAVIGDOR.ORG/DONATE](https://torasavigdor.org/donate) (SPECIFY "TOWARDS HEBREW EDITION")

חוברת מס' 112

הדפסה - גרפון MAT 02-5337722

תורת אביגדור

פרשת קדושים תשפ"ב

להתדמות אל בוראנו

המצוה

אחת המצוות החשובות ביותר שנצטוונו מפי הקב"ה מוזכרת בפרשתנו; אלא שבגלל שהיא מופיעה מיד בתחילת הפרשה, אז עד שאנו פותחים את החומש במקום הנכון, הבעל-קורא כבר מתחיל בקריאת הפרשה, והחמצנו את הענין כולו - אנחנו שומעים את המילים במהירות כשהן חולפות ליד אוזנינו, אבל אין לנו זמן להרהר בהם.

מהי המצוה הנשגבה הזו, עליה אנחנו מדברים? המצוה של "קדשים תהיו"! כך מתחילה פרשתנו, בדרישה של השי"ת מעם ישראל: "אני דורש מכם להתחיל להפוך את עצמכם לקדושים".

כשאנו שומעים דרישה שכזו, השאלה הראשונה עליה מוטל עלינו לענות היא, **מהי קדושה** זו שעליה אנו מצווים? יתכן ויש לכם כבר תשובות משלכם לשאלה זו. אולי אחד חושב שכדאי לקנות לכבוד שבת שטריימל יקר או חליפה מהודרת יותר. בסדר, איני בא לומר שיש בזה משהו לא טוב. כבוד שבת הוא דבר נפלא, אין על כך עוררין. אבל זו אינה קדושה; הקב"ה דורש יותר מזה.

"קדושים תהיו" פירושו, "עליכם להפוך את עצמכם למושלמים". זוהי ההגדרה המתומצתת של קדושה: שלמות האופי, שלמות ההנהגה, ושלמות הדעת - זה מה שהקב"ה רוצה מאיתנו. זו המטרה שלנו בחיים.

הטעם

ומדוע צריכים אנו להיות קדושים? הקב"ה מבאר את הטעם, תכף ומיד: "קדושים תהיו כי קדוש אני ה'" - עליכם לקדש את עצמכם משום שאני קדוש. זהו הטעם שניתן למצוה זו. הקב"ה הוא קדוש, ולכן הוא מצפה מאיתנו להיות קדושים גם כן.

אכן, נראה שדרוש לנו הסבר לטעם זה. כיצד העובדה שה' הוא קדוש מסבירה מדוע עלינו להיות קדושים? כמובן שה' הוא קדוש, בוודאי שהוא מושלם, הוא הרי האלקים!

אמנם אצל הקדמונים, קושיא זו לא היתה קשה כלל וכלל - הדבר הובן לחלוטין, כי אם ה' הוא קדוש אז כמובן שגם לנו יש כמיהה להיות קדושים. כמיהה זו מוטבעת בנשמתו של כל בן ישראל, שהוא חלק אלוך ממעל: אם לקב"ה יש מדה מסוימת, היהודי שואף אף הוא לקנות מדה זו, ואם יש לקב"ה מערכת שלמה של מדות, אז גם אליה אנחנו שואפים.

זה שאומר השי"ת: "מדוע עליך להקדיש את ימך להפוך את עצמך לאיש קדוש, לאדם שלם? כי אני קדוש, אני שלם". זהו טעם המצוה - אין צורך בהסברים נוספים. "תהיו כמוני!" אומר ה'. זה כבר משהו שראוי לשאוף אליו! להיות מושלם כמו הקב"ה? בשביל זה כבר שווה לחיות!

פיתוי לטהורים

מאחר שהתבאר שכמיהה זו מוטבעת בנשמתו של האדם - להתדמות ככל הניתן לבורא יתברך, נוכל להבין טוב יותר את כח הפיתוי של הנחש, בבואו לפתות את אדם וחווה לאכול מעץ הדעת. עיקר כח פיתויו של הנחש לא נבע מכך שאכילת הפרי תגרום להם להשיג דעת וחכמה מיוחדת. ענין זה אמנן היווה חלק קטן מהנסיון, אך עיקרו של הנסיון היה במה שאמר הנחש: "וְהָיִיתֶם כְּאֱלֹהִים" - "אתם תהיו כמו ה'". הו, להיות כמו ה'! זה כבר היה פיתוי גדול אפילו עבור בעלי הדעת הטהורה ביותר.

יתכן והיום לא היינו מתפעלים כל כך מפיתוי כזה, להיות כמו אלקים - כי לנו אין אמונה חזקה כזו; אין לנו כלל הכרה חזקה במציאות ה' כפי שהיתה לאדם וחווה. אדם וחווה, בהיותם בגן עדן, הכירו בהשי"ת כסיבה של כל המציאות - ולכן כאשר

הנחש הציע להם הצעה שעל ידה יזכו ל"והייתם כאלקים", שהיא שאיפתם הגדולה ביותר, הם עמדו בפני נסיון הגדול ביותר שניתן להעלות על הדעת.

גדלותה הנצחית של נשמתנו

כמובן שאף אחד אינו יכול להשתוות אל ה' - אלא הפירוש הוא שאנו מצוים להתמות אליו במשהו, ועבור אדם וחוה היה זה פיתוי גדול. לא היה דבר יותר נחשק אצלם, משום שכאשר אתה מכיר דבר בעל שלמות אינסופית, הרי שאתה משתוקק להתדמות לשלמות זו. זוהי תשוקתם העזה של הנשמות הטהורות ביותר - להתדמות למי שהוא תכלית הטוב.

חכמי הסוד גילו לנו על גדולתה האינסופית של הנשמה, החצובה מתחת כסא הכבוד. לו יכולנו להביט אל תוך עומקה של נשמתנו ולהבין לאילו גבהים היא מסוגלת להעפיל, היינו מבינים מיד מדוע "קְדָשִׁים תִּהְיֶה כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי", הינו אחד מיסודותיה החושבים ביותר של תורתנו הקדושה, ואחד המפתחות העיקריים לחיות חיים של הצלחה ועליה.

לחשוב על ה' באמת

כפי שציינתי לעיל, בימינו, רעיון כזה הוא רחוק מאוד משכלנו. להתדמות לה'?! הרעיון של להתדמות לה' ולדרכיו נראה לנו לא מעשי ולא מציאותי, והסיבה לכך היא, שאיננו מורגלים לחשוב על ה'. כך אומר הנביא ירמיה (יב, ב), "קְרוֹב אַתָּה בְּפִיָּהֶם וְרָחוֹק מִכְּלִיּוֹתֵיהֶם" - כלומר אנשים מדברים על ה', אבל לא כל כך חושבים עליו. זו האמת הפשוטה; הרעיון לחשוב על ה' הוא חידוש עבור רוב בני אדם. אמרו לי כנות: במהלך היום, כמה פעמים אתם עוצרים כדי להרהר בה'? לצערי, עלינו להודות שאנחנו, היהודים החרדים לדבר ה', מתרשלים בתפקידנו זה - איננו חושבים כל כך על ה'.

אולם כעת אנחנו לומדים שלא זו בלבד שעלינו לעשות כן, אלא שצריך שיהיה לנו ציור ברור של במדותיו של הקב"ה - ציור אמיתי, כדי שיהיה לנו למה להתדמות.

תיאורים גשמיים

בכך מסביר הרמב"ם קושי גדול הקיים בתורה. כידוע, בספרו "מורה נבוכים" טורח הרמב"ם להסביר את כל התיאורים הגשמיים של השי"ת. התורה מלאה

בתיאורים גשמיים - יש לו "יד חזקה", "עין רואה" וכן הלאה. כך הוא מתואר בתורה - עם תכונות אנושיות.

הרמב"ם טורח מאוד לבאר את הענין. הוא כותב שכל הגשמה של השי"ת, שהוא נשגב ועליון מכל תיאור גשמי, נחשבת למינות, וא"כ כיצד נוכל לתאר אותו במושגים של בשר ודם. גם ביטויים כגון "ישמח ה' במעשיו", הינם קשים להבנה. ה' אינו שמח. לא שייך אצלו שום שינוי.

אשר על כן, נשאלת שאלה גדולה ביותר. לשם מה זה היה נחוץ? מדוע לא התבטאה התורה באופן יותר נשגב, במקום לדבר על ידיים ועיניים, על שמחתו ועל כעסו?

דיבורים מופשטים

הרמב"ם מפרש שהתורה מדברת כך על ה' כדי לְסַבֵּר את האוזן, כדי שהאוזן תבין. לְסַבֵּר מלשון "סברא" - לתת סברא שאותה תוכל האוזן לשמוע, כי אנחנו בני אדם, וקשה לנו לתפוס דברים מופשטים. כדי שנוכל למלא את תפקידנו להתדמות להשי"ת, זקוקים אנו ל"ציור" כלשהו במדותיו. אם בעינינו ה' הוא רק דבר מופשט, אז אף אחד לא יוכל להתדמות אליו. רק כאשר אנחנו מדברים על מדותיו של הקב"ה כדבר שמוחנו המוגבל מסוגל לתפוס, רק אז יוכל הקב"ה לשמש לנו כדוגמא. כך נוכל ללכת בדרכיו ולקיים את מצות "קדושים תהיו".

לומדים את דרכיו

אנחנו לומדים כעת שאחת המשימות הגדולות של חיינו היא לחשוב בכל עת על הקב"ה מתוך כוונה ללמוד מדרכיו. כאשר אתה לומד את דברי התנ"ך או את דברי חז"ל, עליך לעשות זאת עם מטרה וכוונה מסוימת - "אני מבקש כעת ללמוד את דרכי ה' כדי להתדמות אליהם". ואם תחפש, תמצא. התורה מלמדת אותנו מהם דרכיו של הבורא יתברך, וברגע שהאדם נותן דעתו לכך, הוא ימצא כל כך הרבה דרכים להתדמות אל הבורא.

אתן לכם דוגמא, רק דוגמא אקראית שעולה בראשי הקטן. כולנו יודעים שה' הוא "אוהב עמו ישראל". לא צריך להיות למדן גדול כדי להבחין בכך שה' אוהב כל יהודי שומר תורה ומצוות, ואהבתו היא אהבה העזה ביותר; זהו אחד העקרונות

שחוזרים על עצמם בתורה, שוב ושוב. נמצא שהיהודי שיושב לידך בבית הכנסת - אפילו זה שמפעם לפעם מצליח להכעיס אותך, ה' אוהב אותו אפילו יותר ממה שהורה אוהב את ילדו. אמו אוהבת אותו, אבל אהבתה אינה דומה כלל לאהבתו של הבורא יתברך. אנחנו יודעים זאת מהפסוקים.

אהבת ישראל

אבל כעת אנחנו לומדים שזה לא רק מידע שעלינו לדעת אותו - זוהי אחת ממדותיו יתברך, אליה אנו מצווים להתדמות. ולכן יהיה זה רעיון טוב, מפעם לפעם, לקחת רגע או שנים כדי להזכיר לעצמנו את האהבה הלוהטת הזו, ה'רְשָׁפִיָּהּ (שיר השירים ה, ו), כמו גחלי אש, שרוחש השי"ת לכל יהודי שומר תורה ומצוות. "אם ה' הוא אוהב ישראל, **האוהב** המובהק - אז זה מה שגם אני רוצה להיות".

למעשה, לא כל כך קשה לאהוב יהודים; יהודים יראי שמים הם אנשים כל כך נפלאים - אין כמוהם! מי מגיע במסירות לבית המדרש כדי ללמוד תורה? מי תומך בכל כך הרבה מוסדות תורה? מי משגיח שבניו ילכו בדרך הישר, כפי שעושים זאת שומרי התורה והמצוות? כמה כסף הם מוציאים על שכר לימוד! וביתם הוא בית המקדש - הכל כשר - פרווה, חלבי, בשרי! להקפיד על כשרות המאכלים היא משימה גדולה ביותר! וזה עולה כסף! והיהודים הללו גם שומרים שבת! איזה עם קדוש!

עליך ללמוד לאהוב אותם בשביל כך! דרושה לזה עבודה, אבל זה שווה כל מאמץ, כי ככל שאתה אוהב אותם יותר, אתה דומה יותר לה'. גם אם תידמה אליו רק במעט, ותאהב קצת את רעך היהודי, אם תרחש לו מעט חיבה כנה, זו כבר הצלחה לא קטנה - אתה כבר קדוש. וככל שאתה עושה זאת יותר, כך אתה הופך למושלם יותר ויותר.

תפסיק לפטפט!

דוגמא נוספת: אל תדבר כל כך הרבה! כל מילה בתורה מדודה באופן מדוקדק ומושלם. משכך, בכלל מצות "קדושים תהיו" הוא שלא לדבר כל כך הרבה! חשבת

על כך פעם? אולי אתה מדבר יותר מדי! תתחיל ללכת בדרכי ה' ולהתדמות אליו, ושים לב למה שאתה מדבר. מי שאינו מדבר יותר מדי, מקדש את אישיותו.

הנה לנו אשה המשוחחת עם חברתה בטלפון כבר זמן רב - מדוע שלא תאמר לעצמה, "אולי אני לא צריכה לדבר כל כך הרבה בטלפון. כעת עלי לקיים את המצוה של 'קדושים תהיו' ולנתק את השיחה". כמובן, אל תגידי את זה לבת שיחתך. תאמרי לה שאת ממהרת וצריכה לסיים את השיחה.

נניח שאתה יושב בסעודת השבת וכולם משוחחים; לכולם יש מה לומר, וגם אתה רוצה להוסיף את מה שנראה לעניות דעתך. אבל אז אתה מזכיר לעצמך: "קדושים תהיו!" ושותק. אולי לא למשך כל הסעודה, אבל למה שלא תנסה את זה למשך חמש דקות? לא רק שזו מצוה דאורייתא, אלא שזו קדושה; אתה קונה בזה שלמות המדות.

עולם טוב מאד

אולם נניח ואתה כן מחליט לפתוח את הפה; לא קל לשימור על פיך סגור במשך זמן רב כל כך, ולכן אתה רוצה לומר משהו. דע לך, שגם בזה בידך להתדמות לבוראך.

במעשה בראשית כתוב, "וַיֵּרָא אֱלֹקִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד" (בראשית א, לא). על מה מדובר שם, על עולם הבא? לא! מדובר על מה שכתוב לעיל שם, "תִּדְרָשׂא הָאֲרֶץ" "תוֹצֵא הָאֲרֶץ" - צמחים, חיות, דגים, עופות, השמש והירח והעננים והאוויר - הכל טוב מאד.

ועלינו לשאול, מדוע כתבה זאת התורה? האם סבורים אתם שהקב"ה היה צריך לבדוק ולאשר את מה שהוא ברא?! אם הוא ברא את זה, כמובן שזה טוב! אז אנו שבים לדברי הרמב"ם שהבאנו לעיל - הקב"ה אמר את המילים הללו כי הוא רוצה שאנחנו נאמר את אותן המילים. עלינו להתדמות אליו, ולומר על העולם שהוא "טוב מאד".

חם בחוץ? נפלא! כעת התפוחים הגדלים על העצים הופכים לאדומים, והאגסים נעשים מתוקים. אם לא היה חם, הם לא היו מקבלים את מתיקותם. ואם קר, זה גם כן נפלא. הקור מאלץ את האדמה לנוח ולהפסיק לייצר, ובזמן שהאדמה נחה, היא

משחזרת את כל המינרלים, כל החמרים שהיא איבדה במהלך הקיץ. לולא החורף, לא יתכן קיץ. אם היה קיץ כל השנה, האדמה היתה ממשיכה לייצר, והיא היתה הופכת לצחיחה ובלתי פוריה. זו הסיבה שהאדמה יוצאת לחופשה במשך חורף. אז כשמתחיל להיות קר, תנהג כמו ה' ותגיד: "אה! נפלא! הקור טוב מאד!"

נמצא אם כן, שחלק מענינה של מצות "קדושים תהיו" הוא, לרכוש בשכלנו גישה כלפי העולם הזה, שזהו עולם טוב מאד. ה' אומר שזה עולם טוב מאד, ופירושו של דבר הוא שהוא רוצה שנמשיך להגיד כך בכל עת. זהו חלק מהשלמות הגדולה של להתדמות אל הבורא יתברך - להביט אל העולם כולו ולומר עליו שזהו עולם טוב מאד. "ריבונו של עולם, ברוך אתה! עולמך הוא עולם נפלא ביותר!"

לומדים "תומר דבורה"

הרמ"ק בספרו "תומר דבורה" מבאר שכל אחד מחוייב ללמוד את דרכי ה' ולאמץ אותם לעצמו. אלו דבריו שם, וזהו הנושא שלנו כאן: "קדושים תהיו" - החיוב להתדמות להשי"ת.

התומר דבורה מצטט את הפסוקים בספר מיכה (ז, יח-כ) שבהם מתוארים כמה ממדותיו יתברך, שאליהן מצווים אנו להתדמות. כדאי להקדיש זמן ללמוד את התומר דבורה, ולו רק כדי לקבל הצצה אל הגדולה לה מצפה הקב"ה מעם ישראל. דבריו של הספר הקטן הזה נכנסו אל תוך נפשו של העם היהודי - אולי אינכם מודעים לכך, אך מדות אלו, כפי שנתבארו בספר תומר דבורה, הפכו לנכסי צאן ברזל של אומתנו, ואל השגתן אנו שואפים.

הן אמנם, לא נוכל ללמוד כעת את כל המדות אותן מבאר הרמ"ק - לכך תידרש סדרה שלמה של שיעורים - אבל לכל הפחות ננסה לדבר על מדה אחת מבין אלו המבוארות בספר, הראשונה שמופיעה בפסוק.

סובלנות בלתי נתפסת

המדה הראשונה שבה מתאר מיכה הנביא את הקב"ה היא, "מי א-ל כְּמוֹךְ". השם "א-ל" פירושו שהקב"ה הוא מקור כל הנמצאים בעולם. הוא זה שציווה על כל חלקיקי החומר - באמת עלי לומר כל חלקיקי האנרגיה - להתהוות, ואילו היה

מצווה עליהם להפסיק את פעולתם, העולם כולו היה מתמוטט; הוא לא היה הופך לאבק - אלא לאין והעדר.

נמצא שהקב"ה מספק בכל רגע ורגע את הכח למציאות כולה, ובכוחו להפסיק את הכח הזה בכל רגע נתון. אם מאן דהוא מרים את ידו כדי לחטוא לה', ה' יכול לגרום לחוטא למות בו במקום. ובאמת כך היה ראוי שיעשה! אחרי הכל, מי שמורד כנגד מי שמפרנס אותו, ויתר בזאת על זכותו לחיות. לכל הפחות ראוי היה שידו תתייבש ותקמול, כמו שארע לירבעם בן נבט כאשר ביקש להרים ידו כנגד מי שהוכיח אותו. הקב"ה גרם לידו להתייבש במקום! זהו "א-ל" - שבידו הכח לעשות כך.

אולם, "מִי אֶל-לְכַמּוֹךְ" הוא הרבה מעבר לכך; פירושו "מי כמוך שמתמש בכוחו כדי להמשיך ולהעניק לחוטא את כל היכולות הדרושות לו להמשיך להתקיים, **בזמן שהוא ממשיך לחטוא**". באותו רגע שבו מרים האדם את ידו כדי לחטוא ח"ו, הקב"ה מספק לו את הכח להמשיך לנהוג כן! הוא אינו מושך את טובתו מאדם זה! זהו הגילוי הגדול ביותר של כוחו יתברך כלפי בני אדם - הוא סובל את חוצפתו של האדם כלפיו, עם סובלנות בלתי נתפסת, וכלשונו של התומר דבורה: "סוֹבֵל עֲלֻבּוֹן מִה שְׁלֵא יְכִילֵהוּ רַעְיוֹן".

מלך נעלב

משל למה הדבר דומה: נניח שישנו אדם המקבל ממך קצבה שבועית - בכל שבוע אתה שולח לו סכום כסף נכבד. ומה עושה היהודי הזה? בכסף שאתה שולח לו, הוא קונה נייר, מעטפות ובולים, וכותב לך מכתבים בהם הוא משפיל אותך, או שהוא משתמש במתנה שלך כדי לעשות דברים אחרים שמכאיבים לך ופוצעים אותך. ובכל זאת, אתה ממשיך לשלוח לו את הקצבה השבועית, ואינך מפסיק את הטבתך כלפיו, אפילו לא לרגע. זוהי המדה של "מי א-ל כמוך", הנכונות לסבול את חוצפתם של בני אדם, ולהמשיך להשפיע חסד והטבה ולא למעט בהם כלל וכלל.

זוהי ענווה שאין כדוגמתה! זהו הטעם שמלאכי השרת, כאשר הם משיגים את השי"ת ביחסו אל בני האדם, מכנים אותו "מלך נעלב" - המלך שברוב ענוותנותו מאפשר לאחרים לבזותו ולביישו. תארו לעצמכם דבר כזה, שבאותו זמן שמישהו

מעליב אותך, אתה ממשיך לספק לו את האמצעים להמשיך להעליב אותך. הוא מניף את זרועו נגדך ואתה מקיים אותו בענווה; אתה תומך בזרועו ומסייע לו לפגוע בך!

למען האמת, משל זה שתיארתי כעת מצמצם ומקטין את הרעיון המופלא הזה; קיצרתי במדה מסוימת, אבל מכל מקום אנחנו לומדים כאן שכאשר אנו מסתכלים על השי"ת ורואים מדה זו של "מי א-ל כמוך", זה חושף בפנינו אופק חדש לגמרי של הזדמנויות להשגת שלמות. כעת זה הופך להיות מטרתנו - "קדושים תהיו" פירושו שאנחנו מחוייבים לשאוף למדה זו, שלא משנה מה יעשה לך אדם פלוני - אתה לא תמשוך את ירך מלהיטיב לו, ויהי מה!

"מי א-ל כמוך" בחיי הנישואין

אכן, קל לדבר על המדה הזו, אולם הבה ננסה להבין מעט כיצד נוכל ליישם אותה בחיינו. הלא זוהי המצוה של "קדושים תהיו" - לקחת מדה זו של ה' יתברך, ולהפוך אותה למדה שלנו גם כן - ללמוד את הנהגתו של ה' כפי שהוא גילה לנו אותה, ולדמות את אישיותנו אליה.

אני ממליץ מאד לכל חתן וכלה העומדים לבנות את ביתם, ללמוד מדה זו כפי שמבאר אותה התומר דבורה, ולקבל החלטה ברורה: "יהיה מה שיהיה, לא אפסיק לרגע מלהיטיב עם בעלי", "אמשיך להרעיף את טובי על רעייתי, כדי להתדמות במשהו לדרכי ה' יתברך".

לדוגמא - זוהי דוגמא שאסור שתקרה אף פעם - אבל דמיינו לעצמכם שבעל העליב את אשתו. ומה עושה אשתו? למרות מה שקרה, היא מכינה עבורו ארוחת ערב טעימה ומניחה אותה על השלחן בדיוק כמו בכל ערב אחר. היא מחליטה שלא משנה כמה קשה זה יהיה, לא משנה כמה כח הדבר עשוי לשאוב ממנה, היא מקבלת על עצמה להתדמות למדה זו של "מי א-ל כמוך", והיא לעולם לא תפתח ב"שביתה" נגד בעלה; היא לעולם לא תנקום בו על ידי שלילת הטבה כלשהי ממנו. למרות מה שהוא אמר לך, את תמשיכי לעשות כל מה שצריך! "קדושים תהיו" - זוהי אשה קדושה!

וכן להפך; הבעל לעולם לא יתנקם באשתו בכך שיסרב להביא פרנסה הביתה. אשתו עשתה לו עוול כלשהו? אין זה משנה! יהודי ההולך בדרכי ה' מקיים חובותיו למרות הכל, ללא הפסקה כלל. על אף מה שהיא אמרה או עשתה לך, אתה תמשיך להיות נאמן ולא תגרע כחוט השערה מחובותיך, כולל לומר "ערב טוב" כשאתה נכנס הביתה.

זוהי רוחם של חיי הנישואין היהודיים - זו הרוח של בית יהודי אמיתי, שבו אנשים לוקחים ברצינות את חובותיהם כיהודים, וחיים על פי השאיפה להתדמות למדה זו של "מי א-ל כמוך".

נשוי לעולם

נקטתי בדוגמא של בני זוג רק משום שהמפגשים בין בעל ואתו שכיחים יותר מכל מערכת יחסים אחרת, ולפיכך כל שלמות הניתנת להשגה על ידי מגע נכון עם שאר בני אדם, ניתנת להשגה פי כמה וכמה על ידי היחס הנכון בין איש ואשה. אבל אל לו לאדם לחשוב שאם הוא אינו משוי, חובה זו אינה חלה עליו, כי למען האמת, כל אדם "נשוי" לעולם כולו. האדם "נשוי" למשכיר, לשכן, להורים ולחברים, ואפילו לילדים. אתה "נשוי" לכולם, ואינך עתיד להתגרש מהם כל כך מהר, כי אתה הלא מתכוון להישאר בעולם הזה לזמן מה.

החובה להתדמות לבוראנו על ידי מדה זו של "מי א-ל כמוך", לקנות את הכח הנפשי שלא למשוך את הטבתי מאחרים ויהי מה, חלה על מערכות היחסים שלנו עם כל מכרינו; בין אם אלו הם חבריך בישיבה, המגיד שיעור, שכנך לספסל בית הכנסת או עמיתך לעבודה, תמיד תוכל להביט אל ה' יתברך כאל הדוגמא שלך, הדוגמא שאליה אתה שואף להתדמות.

מצטרפים לאופוזיציה

נניח שידוע לך על אדם מסוים הפועל נגדך. הוא משמיץ אותך, ומספר לאנשים שהסחורה בחנותך אינה איכותית. ומה אתה עושה? כדי להוכיח שאתה רוצה להיות קדוש כמו הקב"ה, אתה נכנס במיוחד אל חנותו כדי לרכוש שם מוצרים.

היית יכול לארגן נגדו חרם. אולי אתה אדם חשוב ובעל השפעה, ואנשים מקשיבים לך. יתכן ותוכל גם להגביל את ההכנסה שלו, ואולי אפילו לגרום לו

לסגור את העסק לגמרי. יכול להיות שזה באמת מגיע לו. איני אומר שאכן כך הוא, כי אם אתה חושב שזה מגיע לו, אז ככל הנראה אתה טועה, אבל הבה נדמיין לרגע שזה אכן מגיע לו. אולם זה לא משנה, אתה לא תמנע ממנו שום הטבה וחסד. אתה תדאג להיכנס אל חנותו ולרומם את קרנה, אך ורק לשם הערך של "מי א-ל כמוך".

דוגמא אחרת: אתה משמש כמגיד-שיעור בישיבה קטנה, וידוע לך בבירור על אחד הבחורים שמזלזל בך. הוא לועג לך מאחורי גבך, ואתה מודע לכך. ואף על פי כן, כשהוא אומר איזו סברא - אפילו אם היא לא כל כך טובה - אתה יוצא מגדרך כדי להחמיא לו ולעודד אותו. ולא רק בגלל שאתה רוצה שיהיה לך שם של מגיד-שיעור טוב, אלא אתה מוסיף מחשבה זו, שאתה רוצה להתדמות לה'. אדם זה מקיים את מצות "קדושים תהיו" - הוא קונה שלמות בנפשו, בכך שהוא מחזק מדה זו כאשר הוא בא במגע עם אחרים.

איני בא לומר שמי שאינו נוהג כן הוא פסול לעדות ואינו מצטרף למנין, אבל איננו מדברים כעת על לצאת ידי חובת המינימום. אנחנו עוסקים ביהודים החפצים לחיות על פי רוממות ערכי התורה, ולממש את הציפיות הגדולות שמצפה השי"ת מהם.

עשה זאת נכון

יטען מי שיטען, שבין כה וכה הוא נוהג כך עם בני אדם. אולי מדובר באדם בעל מצפון, שחי את חייו באופן זה גם ללא אזהרותיו של בעל התומר דבורה. כמובן שמדובר בדמיון שווא, "בלוף" בעלמא, כי מי שאין לו מודל לחיקוי, לא יוכל לחיות חיים של שלמות; אבל גם אם זה היה נכון, זו טרגדיה, כי אם אתה עושה זאת בכל מקרה, ללא כל מחשבה, אז אתה מאבד את ההזדמנות הנפלאה לקיים מצות "קדושים תהיו", לקנות שלמות משום שה' הוא שלם.

איני אומר שיש משהו רע בלנהוג כך סתם למען השלום - אגב, זה רעיון לא רע; עדיף לחיות בשלום מאשר לחיות במריבה. אבל לא די בזה, כי האיטלקים גם הם נוהגים כך מפעם לפעם. יש איטלקים ואוסטרלים בעלי הגיון בריא מספיק כדי להבין שמשתלם לחיות בשלום. אולם כמה חבל שיהודי יחיה כמו אירי. לחיות כמו גוי - אפילו כמו גוי טוב - זו טרגדיה, כשאפשר לחיות כמו יהודי. אז תאמר לעצמך

בפה, שאתה נוהג כך, "לשם מצות קדושים תהיו". זה ההבדל בינינו לבינם - אנחנו עם ה', ואנחנו מתדמים אליו.

זה לא טבעי? אז מה!? מי שרוצה להמשיך להיות טבעי, לא יצליח בחייו. כדי להצליח, אתה חייב להיות לא טבעי. אתה חייב תמיד לשמור על עצמך, ואינך יכול להימשך אחרי הטבע שלך. אכן, זה לא טבעי להתדמות לה', אולם איננו הולכים אחר הטבע אלא אחר השכל, אחר התורה.

אכן, אין צורך להזכיר לבן זוג או לשכן שאתה נוהג כפי שאתה נוהג בגלל שזו מצוה, ממש לא. אדרבה, אם הוא יחשוב שאתה נוהג כך רק בגלל שכך ציוותה התורה ולא בגלל שככה אתה מרגיש, לא יהיה בזה כל כך תועלת. אם אתה רוצה שהנהגתך זו תפיק את התועלת הרצויה, עליך לגרום לה להיראות טבעי.

לשבור את הקרח

אם אשתך אמרה לך משהו שפגע בך, אמור לעצמך, ואם אף אחד לא נמצא לידך, תוכל לומר את זה בקול רם: "הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה של קדושים תהיו", ואז תלך ותאמר לה מחמאה אחת. וזהו. תשבור את הקרח. היא תחשוב שזה בגלל שהיא עשתה לך איזו טובה, שזו הסיבה שסלחת לה. היא לא יודעת ששמעת שיחה בנושא.

כאשר תפגוש את השכן - זה שהעליב אותך בשבוע שעבר - תאמר לו: "איזה יום יפה היום!" הוא יחשוב שאתה שרוי במצב רוח טוב בגלל מזג האוויר. הוא לא יודע שאתה שובר את הקרח רק משום שזו מצוה בתורה.

מעלה גדולה היא לחשוב על מצוה זו בקשר לכל דבר שאתה עושה. אם תצליח לכוון או לומר, "הנני מוכן ומזומן לקיים מצות קדושים תהיו כי קדוש אני" - קיימת בזה מצוה גדולה עד למאד.

ראשו מגיע השמימה

מובן, הענינים שדיברנו כאן בהחלט אינם דבר קל. דרכי השי"ת הן מרוממות ונישאות עד אין שיעור, ונשגבות מהשגתנו עד אין תכלית. אולם מצות "קדושים

תהיו" מלמדת אותנו שהקב"ה חפץ שנשאף לטפס על הסולם האינסופי הזה, סולם אשר ראשו מגיע השמימה, ולשנות את שכלנו ואישיותנו בכך שנתקרר עוד קצת לשלמותו של הבורא יתברך. לא זו בלבד שבזה אנחנו מקיימים מצוה, אלא בכך אנו מעוררים את הצלם, דמותו של ה', במעמקי נשמותינו.

בכוחה של שאיפה זו להתדמות להשי"ת להוציא מן הכח אל הפועל את עומק השלמות החבויה בתוך נשמתו של כל בן ישראל. כשיהודי עובד על ענינים אלו שדיברנו בהם, הוא גורם לכוחותיו הסמויים, למדות הנסתרות המשקפות את דרכי הבורא, לעלות אל פני השטח. על ידי עיצוב התנהגותנו, מחשבותינו ופעולותינו על פי מדותיו יתברך, נזכה ל"קדושים תהיו" - משיגים אנו עוד ועוד שלמות, כי בכך אנו מוציאים מנבכי נשמתנו את כל תכונות הזהב שבתוכנו.

שבת שלום ומבורך!

בואו נהיה מעשיים

מתדמים לה' בחיי היומיום

השבוע נשאף בלי נדר לקיים את הציווי הגדול של "קדושים תהיו" בכך שגלך בדרכי מדותיו הקדושות של הקב"ה במגענו עם בני אדם. בכל יום ניקח אחת מדרכי ה' עליהם דיברנו כעת [לאהוב את עם ישראל, לא לבזבז מילים, לשבח את הבריאה של ה', ולהמשיך להיטיב גם עם מי שמכעיס אותנו], וננסה ליישם אותו באותו יום, מתוך כוונה להתדמות

לה'.

שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

לימדונו חז"ל: "אל תהיו כעבדים המִשְׁמִשִּׁין אֶת הָרֵב עַל מַנְתְּ לְקַבֵּל פְּרָס" (אבות א, ג). מה יעשה אדם שמרגיש שהוא מקיים מצוות רק עבור השכר?

תשובה:

עליו להמשיך ולקיים עוד ועוד מצוות. זוהי השקעה טובה, ללא כל ספק. השקעה כדאית ביותר. אלא שעליך לדעת כי יחד עם השקעה זו, אתה עובד על עצמך ומשנה את האופי שלך - זה מה שהקב"ה רוצה ממך. "קדושים תהיו" היא מצוה כללית, שחלה על כל דבר שאתה עושה. ככל שעושים יותר מצוות, כך אתה הופך לקדוש יותר ויותר. אישיותך משתנה לטובה ואתה קונה שלמות בנפשך. כל מצוה שאתה עושה, אתה הולך בדרכי ה', ומקיים בזה את מצות "והלכת בדרכיו". וככל שאתה הולך בדרכיו, כך אתה מתעלה יותר ויותר.

לא כתוב בשום מקום להפסיק לקיים מצוות על מנת לקבל שכר. זוהי טעות בהבנת המשנה הנ"ל. כוונת חז"ל היא לא לשמש את הרב רק על מנת לקבל שכר, שזו לא תהיה כוונתך היחידה בקיום המצוות ובעבודת ה', אלא עליך להוסיף מחשבה, "אני עובד אותך ה' כי אני חייב לך את זה עבור כל מה שעשית למעני".

בכל מקרה, תמשיך לקיים מצוות למרות שאתה רוצה לקבל שכר. וזה נכון, אתה תקבל זכר גדול. זו השקעה נבונה מאוד.

מדור זה נתרם לע"נ:

להנצחות: 076-599-4020